

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tas-16 ta' Jannar, 2003

Citazzjoni Numru. 1718/2000/1

Mario u Marianne konjuġi GALEA

VS

Emanuel FENECH

Il-Qorti:

Rat l-Att ta' Citazzjoni mressaq fit-18 t'Awissu, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi fl-14 ta' Meju 2000 waqt li l-istanti Mario Galea kien għaddej isuq iz-ziemel tat-tagħrija BARANIOCO ġio Triq il-Brolli, B'Bugia, hu safa nvolut f'incident stradali ma' car VW nru LAN-945 misjuqa mill-konvenut u z-ziemel, stante l-feriti li kien garrab kellu jinqatel aktar tard fl-istess jum. Oltre dan ix-xarretta ġarrbet ħsara;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi għall-inċident kien jaħti l-konvenut minħabba mprudenza, negligenza, imperizja u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti;

Illi d-danni mharrba mill-istanti ammontaw għal ħmistax-il elf sitt mija u tmenin lira (Lm15680) kif jiġi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi b'ittra uffiċjali responsiva tat-2 t'Awissu 2000 il-konvenut qed jiċċad ħtjietu;

Għalhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex:

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli għall-inċident imsemmi u għad-danni kollha li, b'rizultat tal-istess sofrew l-istanti;

2. Tillikwida d-danni fl-ammont ta' Lm15680 jew somma verjuri li tillikwida l-Qorti okkorrendo bl-opra ta' periti nominandi;

3. Tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-istanti l-ammont likwidat u dikjarat bħala dovut in linea ta' danni;

Bl-ispejjez, komprizi Lm34.50 ta' ittri u nkontri mal-assikuraturi tal-konvenut; dawk tal-ittra uffiċjali tas-26.07.2000 lill-konvenut u dawk tal-ittra uffiċjali tallum lill-assikuraturi tal-konvenut ai termini tal-Kap 104 u bl-imgħax min-notifika tal-ittra uffiċjali tas-26.07.00 kontra l-konvenut li hu ngunt għas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-atturi, flimkien mas-seba' (7) dokumenti mehmużin magħha;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat illi l-imħarrek notifikat kif imiss bl-Avviż tas-Smigħ tal-kawża¹, naqas li jressaq Nota tal-Eċċezzjonijiet fiż-żmien mogħti lilu mil-liġi, u lanqas deher jew kien rappreżentat kull meta ssejñet il-kawża, u b'hekk baqa' kontumaċi;

Semgħet ix-xiehda tal-atturi;

Rat il-provi dokumentali mressqa mill-atturi;

Rat ir-Rikors imressaq fil-5 ta' Frar, 2001², li bih il-kumpannija Micallef Insurance Agency Limited, bħala l-kumpannija assikuratriċi tal-imħarrek Emanuel Fenech, talbet li titħalla tintervjeni fil-kawża u li tressaq Nota tal-Eċċezzjonijiet;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-atturi fl-20 ta' Frar, 2001³, li biha opponew għat-talbiet magħmula mill-imsemmija kumpannija;

Rat id-degriet kamerali tagħha tat-3 t'April, 2001⁴, li bih ċaħdet it-talbiet tal-kumpannija assikuratriċi;

Rat id-Degriet tagħha tal-5 t'April, 2001, 5 ta' Lulju, 2001, 24 ta' Settembru, 2001, 28 ta' Settembru, 2001, 8 ta' Novembru, 2001, 18 t'April, 2002, 27 ta' Ġunju, 2002, u 27 ta' Settembru, 2002, li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija kawża għall-ħlas ta' danni mgarrba f'incident tat-triq. L-attur kien riekeb fuq xarretta jsuq żiemel tat-tigrija fi triq, meta ntlaqat minn karozza misjuqa mill-imħarrek. Fl-imsemmi incident, iż-żiemel garrab għrieħi kbar u kellu jitneħħa fil-biċċerija dak inhar stess. Saret ħsara wkoll fix-xarretta li fuqha kien riekeb l-attur fil-ħin tal-incident;

---

¹ Paġ. 24 *tergo* tal-proċess

² Paġġ. 50-1 tal-proċess

³ Paġġ. 53-4 tal-proċess

⁴ Paġġ. 55-7 tal-proċess

Illi, kif ingħad, l-imħarrek naqas li jikkontesta l-kawża formalment b'Nota tal-Eċċezzjonijiet, imma l-verżjoni tiegħu ta' kif seħħ l-inċident mogħtija minnu fuq il-post tagħmel parti mix-xhieda dokumentali li tressqet fl-atti tal-kawża⁵;

Illi l-fatti li jirriżultaw f'din il-kawża juri li waqt li l-attur kien għaddej biż-żiemel tiegħu imsemmi "Baranioco" fi Triq il-Brolli, Birzebbuġia, fl-14 ta' Mejju, 2000, għall-ħabta tal-5.30 p.m., hu ntlaqat mill-karozza tal-għamla *Volkswagen Transporter* reġistrata LAN-945, misjuqa mill-imħarrek, li kienet ġejja mid-direzzjoni opposta fuq in-naħa l-ħażina tat-triq. Mad-daqqa, ż-żiemel ġarrab ġrieħi serji konsistenti fi ksur ta' għadam u l-fqigħ tal-muskoli. Iż-żiemel l-ewwel ingarr sar-remissa tal-atturi f'Hal Għaxaq, imma mbagħad ittieħed fil-biċċerija tal-Gvern, fejn traqqad minħabba l-gravita' tal-ġrieħi li ġarrab⁶. Iż-żiemel kien muġuġħ u l-ħsara li ġarrab kienet tidher sewwa⁷ u ma kienx jidher li hemm tama li jitfejjaq. Dawn il-ġrieħi ġew ċertifikati mill-veterinarju tal-Gvern, li ċċertifika wkoll li l-laħam tal-bhima ma kienx tajjeb biex jittiekel mill-bniedem minħabba l-infezzjoni li laqtet liż-żiemel wara l-inċident⁸. Minħabba f'hekk, sid il-bhima ma ngħata l-ebda kumpens wara l-qatla⁹;

Illi ż-żiemel kien wieħed li jtellaq fil-korsa, b'*pedigree* pruvat¹⁰. Tweled fis-6 ta' Mejju, 1989, u kien seħħlu jwettaq rebħ f'għadd ta' tiġrijiet. Inxtara mill-attur mingħand sidu Franciż fil-bidu ta' Marzu tal-1998¹¹, wara karriera ta' tiġrijiet f'dak il-pajjiż, u wara li nħareġ ċertifikat għall-esportazzjoni taż-żiemel mill-awtoritajiet kompetenti Franciżi f'isem ċertu Raymond Bonello minn Santa Vennera¹². F'Malta, ż-żiemel kien għadu jtellaq u wettaq xi rebħiet hawn Malta wkoll tant li ttella' fl-ogħla kategorija

⁵ Ara Dok "G", f'paġ. 20 tal-proċess

⁶ Dok "F", f'paġ. 18 tal-proċess

⁷ Xhieda ta' Leonard Ellul 18.1.2001, f'paġġ. 40-1 tal-proċess

⁸ Dok "E", f'paġ. 17 tal-proċess

⁹ Xhieda ta' Dottor Roberto Balbo 18.1.2001, f'paġ. 43 tal-proċess u tal-attur f'paġ. 46 tal-proċess

¹⁰ Dok "B", f'paġġ. 7 sa 14 tal-proċess

¹¹ Dokti "C" u "D", f'paġġ. 15-6 tal-proċess

¹² Dok "A", f'paġġ. 6-7 tal-proċess

A1 fil-klassi tat-trott¹³. Jidher li l-aħħar darba li tellaq, qabel l-inċident, kien f'Marzu tal-2000¹⁴;

Illi, wara li ssemew dawn il-fatti, il-Qorti trid tqis min għandu jaħti għall-ħabta li seħħet. M'hemmx għalfejn jingħad li dan l-eżercizzju huwa meħtieġ minkejja l-kontumaċja tal-imħarrek: tali kontumaċja, billi ma titqiesx bħala stqarrija tat-talbiet attriċi, tiffa' fuq din il-Qorti l-piż li tifli t-talba fl-assenza ta' kontestazzjoni formali, u tiġġudikaha fuq il-merti kollha tagħha. Biex il-Qorti tista' tasal għal fehma dwar min kien jaħti għall-ħabta mertu tal-każ, hi għandha f'idejha elementi tajbin ta' prova li jmorru lura għal ħin qrib ħafna tal-inċident. Il-Qorti qegħda tagħmel riferenza għar-rapport tal-inċident li tfassal mill-Pulizija li waslu fuq il-post f'tit tal-ħin wara. Ma' dan hemm ukoll l-iskizz tal-post fejn saret il-ħabta¹⁵;

Illi jidher xieraq li jingħad li, fi kwestjoni ta' sejbien ta' ħtija f'ħabta, mhux kull ksur tar-Regolamenti tat-Traffiku jew imġiba skorretta jew delittwuża minn xi parti involuta f'inċident tat-triq hija tabilfors rilevanti biex wieħed iqis min jaħti għal dak l-inċident. Jaqa' d-dmir fuq min għandu jiddeċiedi li jqis ir-responsabbiltajiet tal-persuni involuti biex jistabilixxi x'kien li wassal tassew għall-inċident. Dan huwa eżami għal kollox differenti mill-konsiderazzjoni dwar jekk xi wieħed mill-persuni li kellhom x'jaqsmu mal-inċident setax jew le, kieku għab ruħu mod ieħor, jevitah¹⁶;

Illi, f'dan ir-rigward, hija siewja ħafna x-xhieda tas-Surgent Camenzuli, li kien mar fuq il-post, kien tkellem mas-sewwieqa involuti u ħa mingħandhom il-verżjoni ta' kif seħħ l-inċident¹⁷. Kif ingħad, l-imħarrek ukoll ta l-verżjoni tiegħu u s-surgent għamilha ċara li dak li qalulu l-partijiet niżżlu fedelment fuq ir-rapport tiegħu. Issa waħda mill-ħwejjeġ li qal l-imħarrek dwar il-ħin immedjatament qabel ma seħħet il-ħabta kien li hu kien "*għaljenat (sic) u f'daqqa waħda sibt ziemel ma' wiċċi u ipprovajt nevita, iżda l-vann baqa' jitkaxkar minħabba xita li kienet qegħda*

¹³ Xhieda tal-attur 18.1.2001 f'pag. 39 tal-proċess

¹⁴ Dok "S", f'pag. 35 tal-proċess

¹⁵ Ara pag. 21 tal-proċess

¹⁶ Ara App. Civ. 15.1.2002 fil-kawża fl-ismijiet *Micallef StJohn vs Spiteri et*

¹⁷ Xhieda ta' P.S. 94 Camenzuli 18.1.2001 f'pag. 47-8 tal-proċess

tqattar". Din l-istqarrija, waħedha, għandha tkun biżżejjed biex tixhet dawl fuq min kien jaħti għall-ħabta. Minnha joħorġu tliet elementi li l-Qorti tqishom bħala ewlenin biex tasal għall-fehma tagħha. L-ewwel nett, l-imħarrek jistqarr li kien aljenat u mhux moħħu f'dak li kien hemm quddiemu (tant li ma ntebahx biż-żiemel u x-xarretta li kien qiegħed jiġbed warajh sa ma waslu wiċċ imb'wiċċ); fit-tieni lok, u minkejja li kien jaf li l-art ma kinitx f'kundizzjoni mill-aħjar minħabba ż-żlieq, ma jidherx li kellu kontroll tal-vettura li kien qiegħed isuq; fit-tielet lok, huwa qiegħed lilu nnifsu f'sitwazzjoni li ma kinitx taħseb għall-eventwalita' (kif fil-fatt kien il-każ) li jkun hemm xi vettura jew bniedem fil-qrib, u li b'hekk jevita li jseħħ xi inċident minħabba t-traskuraġni tiegħu (u dan minkejja li, mid-direzzjoni li kien ġej, suppost li kellu viżwali tajba ta' kull traffiku jew ħlejqa li kienet ġejja mid-direzzjoni opposta);

Illi, fi kliem ieħor, minn dawn il-fatti waħedhom, l-imħarrek wera li naqas miż-żewġ dmirijiet ewlenin li jorbtu lil kull sewwieq f'dak li għandu x'jaqsam ma' kriterji ta' responsabbilta': jiġifieri, (a) l-obbligu li jirregola s-sewqan skond il-kondizzjonijiet u ċ-ċirkostanzi tal-madwar, u (b) li jzomm ruħu attent biżżejjed ¹⁸għal dak li qed iseħħ quddiemu;

Illi, minbarra dan, hemm ukoll elementi rilevanti li jissoktaw iżidu r-responsabbilta' tal-imħarrek. Hemm il-fatt pruvat li hu kien qiegħed isuq fuq in-naħa l-ħazina tat-triq x'hin laqat liż-żiemel. Dan jidher bla dubju mill-qagħda tal-karozza misjuqa minnu wara l-ħabta, u wkoll mill-kejl registrat mill-pulizija fuq il-post. Din it-tfassila tagħti kreditu wkoll lil dak li qal l-attur dwar kemm kien qiegħed għaddej qrib il-ġenb tan-naħa tiegħu tat-triq, b'mod li ma kellux fejn iwarrab x'hin ra l-vettura misjuqa mill-imħarrek ġejja fuqu. Jidher li l-ħabta kienet frontali, għaliex iż-żiemel faqa' l-*windscreen* tal-vann tal-imħarrek. Minbarra dan, l-attur kien qiegħed għaddej bil-pass u ma kienx qiegħed isuq liż-żiemel tiegħu b'mod sfrenat. L-attur kien qiegħed iżomm ix-xarretta u ż-żiemel fuq in-naħa li kien għaddej minnha. M'hemm xejn x'juri li ż-żiemel għamel xi

¹⁸ Ara, per eżempju, P.A. 6.11.1998 fil-kawza fl-ismijiet *Bianchi noe vs Cassar* (Kollez. Vol: LXXXII.iii.322)

mossa għall-għarrieda qabel il-ħabta li biha ħareġ mill-kontroll tal-attur;

Illi, fid-dawl ta' dawn il-fatti kollha, il-Qorti ma ssib l-ebda diffikulta' tasal għall-fehma li l-imħarrek biss jaħti għall-ħabta li seħħet bejn il-vann misjuq minnu u ż-żiemel u x-xarretta misjuqa mill-attur;

Illi, dwar il-kwestjoni tal-likwidazzjoni tad-danni, dan isegwi li l-ħsara mġarrba mill-atturi, irid jagħmel tajjeb għaliha l-imħarrek¹⁹. Issa billi skond il-liġi²⁰, il-ħsara li persuna għandha twieġeb għaliha tinkludi t-telf effettiv li tkun gābet direttament lill-parti li tbat l-ħsara. Kien f'dan ir-rigward li l-Qorti sabet xi ftit tad-diffikulta' biex tasal għall-istima xierqa tal-ħsara rejali mġarrba mill-atturi. L-atturi, bħala danni li jippretendu li gārrbu, jsemmu s-somma ta' ħmistax-il elf sitt mija u tmenin lira Maltin. Dawn jinqasmu fi ħmistax-il elf lira għaž-żiemel, erba' mitt lira bħala spejjeż biex inġeb Malta u mitejn u tmenin lira biex issewwiet ix-xarretta. Mix-xhieda li tressqet, jissemma li l-attur gārrab gārieħi fil-ħabta, imma ma jidhirx li dawn kellhom konsegwenzi dejjiema, u, fil-fatt, l-atturi m'humieq qegħdin jitlobu xi likwidazzjoni għall-kumpens ta' debilita' fl-attur;

Illi, m'għandu jkun hemm l-ebda dubju li kienu l-gārieħi li gārrab iż-żiemel fil-ħabta mertu tal-każ li wasslu biex dan jitraqqad billi ma kienx hemm tama ta' fejqan għalih. Intwera b'mod ċar ukoll li ż-żiemel kien batut minħabba l-gārieħi gravi mġarrbin. Il-qatla tiegħu giet imfissra wkoll bħala waħda inevitabbli jekk biss biex tifdi lill-bhima mill-miżerja li kienet tinsab fiha. Minħabba l-infezzjoni li trabbiet f'rigilha, laħam il-bhima ma kienx għadu tajjeb biex jittiekel mill-bniedem. It-telfa mġarrba mill-attur, għalhekk, kienet waħda sħiħa, f'dak li jirrigwarda ż-żiemel;

Illi l-mod kif din it-telfa trid tissarraf f'kumpens xieraq irid jieħu qies ukoll taċ-ċirkostanzi partikolari ta' dak iż-żiemel, fil-waqt li seħħ l-incident. Intwera li ż-żiemel kien wieħed imrarrowem biex itellaq u nġieb Malta għal dak il-għan.

---

¹⁹ Art. 1031 tal-Kap 16

²⁰ Art. 1045(1) tal-Kap 16

Kien żiemel li għamel suċċess fil-karriera tiegħu barra minn Malta, meta nġieb hawn, u wera xejra tajba meta tellaq f'Malta wkoll. Il-karriera tiegħu f'Malta ma kinitx intemmet, għalkemm ma ngħatat l-ebda indikazzjoni kemm setgħet ittul iżjed. F'waqt minnhom, l-attur xehed li, dak iż-żmien tal-incident, ma kienx għadu qiegħed inizzel liż-żiemel għat-tlielaq u kien qiegħed jistenna ċ-ċirkostanzi t-tajbin biex jagħmel dan²¹;

Illi jidher li l-atturi, fil-ħsieb tagħhom ta' kemm kien jiswa ż-żiemel, qiesu biss kemm swielhom biex xtrawh²². Il-prezz ta' kisba ta' oġġett huwa dejjem wieħed mill-indizji li bih persuna tistma kemm jiswielha tali oġġett: imma, bħal kull ħaġa oħra mixtrija, hemm it-tendenza li, aktar ma jgħaddi ż-żmien, aktar jonqos il-valur ta' dak l-oġġett, sakemm wieħed ma jqisx xi valur sentimentali jew ċirkostanza ta' rarita'. F'dan il-każ, u għall-finijiet ta' likwidazzjoni ta' danni, dawn iż-żewġ kriterji jew ma jgħoddux fil-liġi tagħna, jew ma ngabet l-ebda prova biex issaħħaħ kriterju bħal dan;

Illi mill-provi li tressqu²³, intwera li f'Marzu tal-1998 meta ż-żiemel kellu qrib disa' (9) snin, inxtara mill-atturi bil-prezz ta' 247,187 frank Franciż, li f'dak iż-żmien kienu jlaħħqu s-somma ta' sittax-il elf u tlieta u sebgħin lira Maltija (Lm 16,073)²⁴. Minbarra dan, jidher li nħarget is-somma ta' 7415 frank biex iż-żiemel inġieb Malta. Fl-att taċ-ċitazzjoni, l-atturi jsemmu wkoll somma oħra ta' mitejn u tmenin lira Maltija (Lm 280) li jgħidu li nefqu biex issewwiet ix-xarretta li fuqha kien riekeb l-attur fil-ħin tal-incident. Il-Qorti tibda minn din l-aħħar somma msemmija u tgħid li, għalkemm fir-rapport tal-ħabta ma jingħadx x'għamla ta' ħsara ġarrbet ix-xarretta, fil-verżjoni tal-partijiet lill-Pulizija fl-istess rapport jingħad li kien hemm ħsara konsistenti fil-qsim ta' lasta²⁵. Madankollu, l-atturi ma ressqu l-ebda prova jew dokument soddisfaċenti li bih jista' jiġi aċċertat li tassew nefqu s-somma minnhom imsemmija biex issewwiet ix-xarretta, jekk dan tassew

²¹ Xhieda tal-attur 18.1.2001 f'paġ. 38 tal-proċess

²² *Ibid* f'paġ. 39 tal-proċess

²³ Dokti "C" u "D", f'paġġ. 15-6 tal-proċess

²⁴ Ir-rata ta' kambju applikabbli dak fl-1 ta' Marzu, 1998, kienet ta' 15.3795 franki Franciżi għal kull lira Maltija (stabilita fis-27.2.98)

²⁵ Ara Dok "S3", f'paġ. 36A tal-proċess

señħ. Għalhekk, il-Qorti hija tal-fehma li dan l-ammont ta' dannu reklamati ma ġiex ippruvat kif trid il-liġi u għalhekk, fuq il-massima li *actore non probante reus absolvitur*, mhux sejjer jintlaqa';

Illi, mbagħad, jifdal li jiġi likwidat l-ammont ta' ħsara mgarrba mill-atturi dwar kemm kien jiswa ż-żiemel fil-waqt li kellu jinqatel. F'dan ir-rigward, il-Qorti tibda biex tgħid li dwar l-ispejjeż minfuqa biex il-bhima ngabet hawn Malta, din hija spiża li tista' titqies bħala ancillari għal kull valur taż-żiemel. Huwa minnu li tali somma kienet tintefaġ xorta waħda, kemm jekk iż-żiemel kien jirnexxi fil-karriera tiegħu ta' żiemel tat-tigrija, kif ukoll kieku ma rnexxiex. Imma jibqa' fatt li dik l-ispiza, li ħallasha l-attur, kienet marbuta sfiq mal-okkażjoni tal-kisba tiegħu u hija ħaġa waħda ma' dik il-kisba u b'hekk, fil-fehma tal-Qorti, jmissha titqies bħala parti minn kull komputazzjoni li għandha ssir biex wieħed jasal għal valur tal-ħsara li tassew garrbu l-atturi fl-incident. Dak li l-Qorti trid iżżid tgħid f'dan ir-rigward hu li tali somma ma tistax titqies kollha bħala dovuta, u dan għaliex, għal madwar sentejn sħaħ, l-attur gawda ż-żiemel u ħa, biex wieħed jgħid hekk, xi għamla ta' ħlas lura tal-ispejjeż li huwa kien nefaġ biex niżżlu f'Malta;

Illi, minn dak li jirriżulta lill-Qorti u kif diġa' ngħad, l-ammont li l-atturi jgħidu li kien jiswa ż-żiemel meta miet, huwa xi ftit anqas minn kemm nefqu biex xtrawh mas-sentejn qabel. L-istess jista' jingħad għas-somma li huma qegħdin jippretendu biex tagħmel tajjeb għall-ispiza tal-garr lejn Malta. Wara li qieset fit-tul, u ħadet in-konsiderazzjoni l-ħajja li normalment jgħix żiemel (fir-rigward ta' dak li ħallsu għalih l-atturi meta kisbuh meta kellu diġa' disa' snin), it-tul ta' żmien li wieħed kien jistenna li sejjer jibqa' jtellaq kieku qatt ma korra, ir-rebħ li kien seħħlu jagħmel kemm dam itellaq f'Malta, u l-ispejjeż li l-attur kien jibqa' jonfoq biex jagħlef u jzomm b'saħħitha l-bhima, il-Qorti waslet għall-fehma li tqis *arbitrio boni viri* li l-valur taż-żiemel dakinhar tal-incident kien ta' tmienja u sebgħin fil-mija (78%) ta' kemm kien sewa lill-atturi meta nxtara minnhom;

Illi din iċ-ċifra trid tinħadem, kif ingħad, fuq kemm ħallas għalih l-attur u kemm nefaġ biex ġabu f'Malta. Diġa rajna li, bir-rata tal-kambju applikabbli għaž-żmien li fih saret il-kisba, l-atturi nefqu b'kollox sittax-il elf ħames mija u ħamsa u ħamsin lira Maltija (Lm 16,555). Dan, għalhekk iġib li l-ammont li din il-Qorti qegħda tqis li kien jiswa ž-żiemel meta dan intlaqat mill-vann misjuq mill-imħarrek jitla' għal tnax-il elf disa' mija u tlettax-il lira Maltija (Lm 12,913.00). F'dan l-ammont qegħda tiġi likwidata s-somma tal-ħsara mġarrba mill-atturi;

Illi l-atturi qegħdin jitlobu wkoll il-ħlas tal-imgħaxijiet fuq is-somma likwidata b'effett minn meta l-imħarrek laqa' għandu l-ittra uffiċjali li biha huma talbuh jersaq għall-ħlas qabel fetħu din il-kawża. Huwa minnu li, bħala prinċipju, *in illiquidis non contrahitur mora*, iżda din il-Qorti tilqa' dik id-dottrina li tgħid li dan il-prinċipju jgħodd sakemm id-dewmien ma jkunx jaħti għalih id-debitur interpellat²⁶. Din l-eċċezzjoni tapplika wkoll fejn l-ammont likwidat ikun anqas minn dak mitlub speċifikament fl-att taċ-ċitazzjoni²⁷. Fil-każ preżenti, irriżulta lill-Qorti li għalkemm l-imħarrek kien laqa' għandu ittra uffiċjali mibgħuta lilu mill-atturi fis-26 ta' Lulju tal-2000, titolbu jersaq għall-ħlas tas-somma speċifika hemm imsemmija, dan naqas li jwettaq dak mitlub minnu. Hekk kif naqas li jressaq kontestazzjoni għall-azzjoni attriċi. Jirriżulta li l-imħarrek laqa' għandu l-imsemmi att ġudizzjarju fit-28 ta' Lulju, 2000, u li l-imsemmija ittra tagħtu jumejn žmien biex iħallas sewwasew l-ammont ta' Lm 15,680 li hu l-istess ammont li l-atturi qegħdin jitlobu f'din il-kawża. Fid-dawl ta' dan, għalhekk, din il-Qorti tqis li l-atturi għandhom raġun jistennew li kull somma li sejr in jingħataw bħala kumpens għall-ħsara mġarrba minnhom tagħti l-imgħax minn dakinhar;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi, fil-kontumaċja tal-imħarrek:

²⁶ Ara Giorgi *Delle Obbligazioni*; u wkoll App. Ċiv. 23.6.1952 fil-kawża fl-ismijiet *Savona pro et noe vs Asphar et* (Kollez. Vol: XXXVI.i.181)

²⁷ Kumm.15.1.1952 fil-kawża fl-ismijiet *Buttiġieġ vs Said* (Kollez. Vol: XXXVI.iii.599)

Tipprovdi dwar l-ewwel talba attriċi billi tiddikjara li l-imħarrek waħdu jaħti għall-inċident li seħħ għall-ħabta tal-ħamsa u nofs ta' wara nofsinhar tal-14 ta' Mejju, 2000, fi Triq il-Brolli, Birżebbuġia, meta waqt li kien qiegħed isuq il-vann LAN-945, laqat u tajjar liż-żiemel li kien qiegħed isuq l-attur, u ikkawża ġrieħi serji lill-istess żiemel, tant li dan kellu jitneħħa;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u tillikwida l-ħsara mgarrba mill-atturi fis-somma ta' tnax-il elf disa' mija u tlettax-il lira Maltija (Lm 12,913.00);

Tilqa' t-tielet talba u tikkundanna lill-imħarrek biex iħallas lill-atturi s-somma ta' Lm 12,913.00 hekk likwidata bħala danni; u

Tikkundanna lill-imħarrek li jħallas l-ispejjeż kollha tal-kawża flimkien mal-imgħaxijiet fuq is-somma likwidata b'effett mid-data tan-notifika lilu tal-ittra uffiċjali tal-atturi sal-jum tal-ħlas effettiv.

-----TMIEM-----